

Projekt

z dnia 4 marca 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji "Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju
Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021" za 2020 rok**

Na podstawie art. 12 pkt 11, art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje sprawozdanie z realizacji „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021” za 2020 rok, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jan Kuriata

PREZYDENT MIASTA

Piotr Jedliński

Wydziału Kultury i Spraw Społecznych

mgr Dorota Pańkiewicz

GŁÓWNY SPECJALISTA

Sylvia Langner-Głuszek

04.03.2021

Zastępca Prezydenta

Przemysław Krzyżanowski

Kierownik
Referatu Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia

mgr Dorota Wojdylewska - Świtalska

04.03.2021

SPRAWOZDANIE
z realizacji „MIEJSKIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
i ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ na lata 2019 – 2021”
za 2020 rok

KOSZALIN 2021

WSTĘP

Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021, przyjęto Uchwałą Nr IV/58/2019 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 28 marca 2019 roku. W imieniu Prezydenta Miasta Koszalina, sprawozdanie z realizacji niniejszego Programu, Koordynator Programu przedkłada Radzie Miejskiej w Koszalinie do dnia 31 marca każdego roku.

Głównym celem Programu jest poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej. W Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej wpisują się wszelkie działania podejmowane przez zaangażowane podmioty na rzecz dziecka i rodziny, wynikające z ich zadań statutowych, bez przypisywania konkretnych zadań poszczególnym instytucjom.

Trwająca w 2020 roku pandemia, powszechna izolacja, zdalna nauka, zamknięcie wielu instytucji oraz panujące obostrzenia spowodowały, że inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć zostało ograniczone. Obawa o zdrowie i życie mieszkańców zmieniły naszą codzienność, formy pracy i aktywności. Pomimo tego prowadzono szereg działań wspierających rodzinę z wykorzystaniem dostępnych form komunikacji na odległość.

1. PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINY I ROZWIJANIE SYSTEMU WSPARCIA RODZINY

Rodzina jest pierwszym środowiskiem wychowawczym. Do jej zadań należy nie tylko opieka, zaspokajanie potrzeb materialnych, ale przede wszystkim wychowanie ukierunkowane na samodzielność i odpowiedzialność osoby. Wychowanie jest prawem, obowiązkiem oraz powołaniem rodziny. Cechą rodziny jest uznanie jej wyjątkowego znaczenia jako grupy naturalnej, chronologicznie pierwszej, podstawowej i niezastąpionej w rozwoju i wychowaniu człowieka. Rodzina, a przede wszystkim rodzice i ich postępowanie kształtują określone wartości, postawy, przekonania, którymi w swoim życiu będą kierowały się dzieci. Rodzina, jako fundamentalne środowisko dziecka powinna dbać o wszechstronny rozwój psychiczny i osobisty dziecka oraz społeczny i fizyczny, zapewniać bezpieczeństwo i spokój w każdym aspekcie życia, dążyć do prawidłowego rozwoju moralnego i kulturowego. Struktura rodzinna stale podlega różnym wpływom zewnętrznym, wskutek czego jest narażona na nieprawidłowe funkcjonowanie tj. niewłaściwe sprawowanie opieki nad dzieckiem i liczne zaniedbania.

1.1. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE, W TYM PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINY

Ważnym zadaniem instytucji powołanych do pracy z dzieckiem i rodziną jest wsparcie wszystkich jej członków. W związku z powyższym Gmina Miasto Koszalin przywiązuje dużą wagę do kwestii promowania wartości rodziny i pomocy rodzinom m.in. poprzez zabezpieczenie miejsc w żłobkach i przedszkolach, pomoc mieszkaniową oraz realizację programów z zakresu polityki senioralnej czy socjalnej.

W realizację powyższego celu zaangażowały się koszalińskie przedszkola poprzez organizowanie różnych form integracji rodziny z zachowaniem reżimu sanitarnego np. spotkania adaptacyjne dla dzieci i rodziców dzieci przyjętych do przedszkola po raz

pierwszy (kontakt bezpośredni oraz poprzez komunikatory Messenger, Zoom, Skype), rozmowy indywidualne, zebrania, zajęcia otwarte, zajęcia prowadzone przez rodziców, spotkania warsztatowe, wykłady i pogadanki dla rodziców (stacjonarne i on-line), udostępnianie i propagowanie artykułów oraz porad specjalistów, popołudniowe spotkania z dziadkami i rodzicami, prowadzenie strony internetowej przedszkoli, udział rodziców w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, prowadzenie zajęć ze swoimi dziećmi dla innych dzieci, eksponowanie prac plastyczno – konstrukcyjnych dzieci na grupach facebookowych, realizacja projektu „Praca moich rodziców”, udział w akcjach charytatywnych, np. „Szlachetna Paczka”. Ponadto aktywizowano rodziców do pomocy w realizacji międzynarodowego projektu „Piękna Nasza Polska Cała”. W jego ramach zrealizowano zadania „Być dobrym jak chleb”, „Kochamy naszą ojczyznę”, „Każdy przedszkolak to mały Polak”, „Prace plastyczne o tematyce wiosennej”, „Założenie wiosennej domowej lub działkowej hodowli roślin według możliwości dzieci”, „Dbamy o naszą ziemię”, „Bo najważniejsza jest rodzina – serce dla Mamy”. Wydano materiały informacyjno – edukacyjne dla rodziców: „Samodzielny przedszkolak – Jak wspierać samodzielność dziecka”, „10 pozytywnych tekstów, na które czekają dzieci”, „Kara a konsekwencja – poznaj różnicę”, „To co jest w życiu najważniejsze, jest zawsze za darmo!”, „Proszę! Zostaw mnie w domu, jeśli...” Ponadto zrealizowane zostały programy profilaktyczne: „Przedszkolny Program Zdrowia Jamy Ustnej i Zapobiegania Próchnicy”, „Zdrowe zęby mamy – marchewkę zjadamy”, „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, „Akademia Zdrowego Przedszkolaka”, „Szkoła z prawami dziecka”, „Zbieraj baterie i telefony!”, „Przyjaciele Zippiego”, „Mały ratownik”, „Chrońmy dzieci”, „Chrońmy dzieci przed krzywdzeniem”, „Kim będę? Dzieci uczą rodziców”, „Mamo, tato wolę wodę”, „Bezpieczny Przedszkolak”, „Zdrowo jesz, lepiej żyjesz”, „Mały miś w świecie wielkiej literatury”. Przeprowadzono konkursy oraz projekty edukacyjne dla dzieci i rodziców: „Z rodziną piszemy wiersze i bajki”, „Bajki bez barier”, „Opowiem Ci bajkę”, „Spotkania z teatrem inaczej”, „Opowiadania bez barier”, „Z kulturą mi do twarzy”, „Edukacja Przeciwpozarowa”, „W zdrowym ciele zdrowy duch”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie czekaj – REAGUJ!”, „Bezpieczne przedszkole”, „Dzieci niczyje”, „Zielona Flaga”, „Zdrowy uśmiech – piękny uśmiech”, „Ruch który daje radość – zabawy kinezylogią edukacyjną”, „Gry i zabawy przeciwko agresji”.

Przedszkola realizowały programy własne, miejskie i ogólnopolskie, np. „Kuchcikowo”, „Poznajemy, doświadczamy, z Kicią Kocią czas spędzamy”, „Laboratorium z przedszkolnej szuflady”, „Magiczny kuferek Kamishibai”, „Z babcią i dziadkiem – koszalińskie podróże małe i duże”, „W królestwie uczuć”. Ponadto Przedszkola włączały się w liczne akcje i kiermasze charytatywne, np. Szlachetna Paczka, „Wrzuć słodziaka dla dzieciaka”, „Ile waży Święty Mikołaj?”, „Góra grosza”, „Akcja Żonkil”, „Razem na święta”, zbiórka karmy dla zwierząt dla koszalińskiego schroniska, „Mała książka, wielki człowiek”, zbiórka darów dla koszalińskiego hospicjum, kartki świąteczne z życzeniami dla medyków i pracowników Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc, Dzień Mamy i Taty, Dzień Babci i Dziadka, bal karnawałowy, pasowanie na przedszkolaka, konkursy świąteczne organizowane przez nauczycieli, rejestrowane i udostępniane rodzicom, dziadkom na platformie YouTube, Facebook, płycie

CD. W ramach wspierania rodziny nauczycielki współpracowały z licznymi instytucjami: Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Fundacja Dzieci Niczyje, Centrum Edukacji Nauczycieli, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Rady Osiedli, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

W realizację celu dotyczącego promowanie wartości rodziny i rozwijania systemu wsparcia rodziny włączyło się 17 szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz Ośrodek Szkolno – Wychowawczy i Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy. Powyższe placówki prowadziły warsztaty integracyjne, pogadanki wychowawcze, w ramach których udzielano informacji na temat radzenia sobie ze stresem, trudnymi emocjami w sytuacji zagrożenia pandemią wirusem COVID-19, upowszechniano wśród uczniów materiały informacyjne z zakresu bezpieczeństwa. W ramach zajęć WDŻ uczniowie poznawali zasady funkcjonowania rodziny, jej wartości, tradycje, role dziecka w rodzinie i w grupie rówieśniczej. Prowadzono warsztaty dla uczniów „Cybernauca”, „Odnaleźć siebie”. W ramach pedagogizacji rodziców prowadzono rozmowy drogą elektroniczną, telefoniczną oraz w bezpośrednim kontakcie, udzielano konsultacji i porad, organizowano spotkania ze specjalistami (np. „Dzieci z zaburzeniami lękowymi”, „Domowe zasady ekranowe”), kierowano do programu Szkoła dla Rodziców. Przeprowadzono warsztaty dla rodziców „Szkoła i rodzice wobec zagrożeń substancjami psychoaktywnymi”. Udostępniano rodzicom materiały edukacyjne „Jak rodzice powinni postępować, aby zachęcić dzieci do nauki”, „Bliżej siebie – dalej od problemów”, „Spacer po profilaktyce – alkohol + FAS”, „Spacer po profilaktyce – narkotyki”, „Komunikacja z dzieckiem”, „Prośby dziecka z ADHD”. Dzieci objęte zostały wsparciem w postaci wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne. Udzielano uczniom pomocy i wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów rodzinnych, szkolnych i rówieśniczych. Funkcjonowały grupy wsparcia dla uczniów prowadzone on-line. W ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej prowadzony był projekt Fabryka Kompetencji Kluczowych – zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci ze spektrum autyzmu. W szkołach prowadzone były koła wolontariatu oraz szkolne koła Caritas.

Koszalińskie szkoły w 2020 roku realizowały programy własne, miejskie i ogólnopolskie: „Porozmawiamy o zdrowiu i innych zagrożeniach”, „Bieg po zdrowie”, „Mediacje rówieśnicze – rozwiązywanie konfliktu bez przemocy”, „Bezpieczne ferie zimowe 2020”, Bezpieczne Wakacje, „Razem bezpieczniej”, Pro-Futuro na przyszłość, „Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny dla Zespołu Szkół nr 12”, „Trzymaj formę”, „Dni życzliwości”, „Dni profilaktyki Żyjmy Mądrze i Zdrowo”, „Ogólnopolski Dzień Praw Dziecka”, „Szkolna interwencja profilaktyczna wobec uczniów sięgających po substancje psychoaktywne”, procedura interwencyjna „Czerwona Koperta”, „Ratujemy i uczymy ratować”, „Wsparcie na starcie”, „Zdrowo jeść, zdrowo żyć, zdrowym być”, „Wirusowy zawrót głowy”, „Młoda krew ratuje życie”, „Zostań bohaterem” - „krwiobus”, „ARS – jak dbać o miłość”, „Realizacja celów w kształtowaniu dojrzałej osobowości”, „Samorealizacja i odpowiedzialność za własny rozwój”, „Przemoc i agresja w naszym otoczeniu. Mechanizmy zachowania agresywnego wobec innych”.

Szkoły ponadpodstawowe prowadziły zajęcia on-line dla uczniów dotyczące zagrożeń takich jak: przemoc, cyberprzemoc, czyny karalne/przestępstwa, odpowiedzialność karna, zażywanie i posiadanie narkotyków, handel ludźmi, zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej oraz warsztaty z zakresu radzenia sobie ze stresem i emocjami w ramach projektu realizowanego przez Centrum Zdrowia Psychicznego MEDISON takie jak: „Zdrowie i kryzysy psychiczne nastolatka”, „Jak wspierać dziecko w kryzysie psychicznym?”, „Jak zapobiegać kryzysom?”, „Stres nastolatka”, „Jak wspierać dzieci w radzeniu sobie za stresem?”. Ponadto prowadzono zajęcia profilaktyczne „Zrozumieć siebie nawzajem – budowanie relacji w grupie”, „Zachowania w sieci – cyberprzemoc”, „Stres przedmaturalny – jak nie dać się tremie”. Prowadzono dyżury psychologów dla uczniów i nauczycieli oraz porady indywidualne i konsultacje w formie on-line realizowane przez Centrum Zdrowia Psychicznego MEDISON i Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Poznaniu „Stres – objawy, uwarunkowania i strategie radzenia sobie z nim”. Ponadto placówki oświatowe realizowały zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz projekt „Staże zagraniczne twoją szansą na lepszą przyszłość zawodową”, „Czas na ZAWODOWCA”. Przeprowadzono badania „Czynniki ryzyka i czynniki chroniące” w aspekcie profilaktyki uzależnień. Dodatkowo przeprowadzono zajęcia integracyjne „Ja wśród innych”. Realizacja różnorodnych działań opierała się o szeroką współpracę kadry pedagogicznej z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi. Z uwagi na czas pandemii COVID-19 realizacja części programów została zawieszona.

W 2020 roku do Programu „Koszalińska Karta Dużej Rodziny” przystąpiło 1088 rodzin, natomiast do programu „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny” - 1509 rodzin. Liczba partnerów „Koszalińskiej Karty Dużej Rodziny” wyniosła 140.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie we współpracy z Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Szczecinie, w minionym roku zrealizowali projekt socjalny pt. „Pomaganie – mamy to we krwi!. Akcja Honorowego Krwiodawstwa”. W akcji udział wzięło 29 osób, które łącznie oddały 9,9 litra krwi.

Komenda Miejska Policji w Koszalinie w 2020 roku podejmowała działania profilaktyczne w obszarze wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, przede wszystkim w ramach programów i zorganizowanych akcji profilaktycznych na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodziców. Wsparcie rodziny odbywało się również poprzez pracę z dziećmi z zakresu bezpieczeństwa.

W powyższym zakresie prowadzono zajęcia on-line w ramach następujących programów:

1. Obietnice... Twoje życie jest bezcenne – nie pozwól się sprzedać! - w ramach zapobiegania handlowi ludźmi, zwłaszcza dziećmi, przeprowadzono prelekcje dla uczniów szkół średnich z terenu Koszalina – podczas spotkań przedstawiano problematykę handlu ludźmi, wskazywano metody werbowania, sposoby unikania zagrożenia, szukania pomocy. Działania prowadzono również w zakresie przestrzegania przed zagrożeniami związanymi z samowolnym opuszczaniem domów rodzinnych lub zastępczych oraz ucieczek. Łącznie w 13 prelekcjach wzięło udział 606

uczniów.

2. Dopalacze to ściemniacze - podczas spotkań z młodzieżą rozmawiano na temat właściwych postaw moralnych, asertywności w kontaktach z rówieśnikami, sposobów radzenia sobie z wyobcowaniem i samotnością, skutków zdrowotnych i destrukcyjnego wpływu substancji psychoaktywnych na przyszłość zawodową oraz osobistą młodych ludzi. Zrealizowano 38 spotkań z młodzieżą, w których wzięło udział 1602 uczniów.
3. Spragnieni życia nie pragną picia – podczas spotkań z młodzieżą rozmawiano o konsekwencjach wynikających ze szkodliwego wpływu alkoholu na organizm młodego człowieka. Policjanci wskazywali alternatywne formy spędzania wolnego czasu. Zwracano również uwagę na konsekwencje prawne spożywania alkoholu poniżej 18 roku życia. W 2020 roku zrealizowano 23 spotkania, w których udział wzięło 929 uczniów.
4. Cyberzagrożenia - Komenda Miejska Policji w Koszalinie zainicjowała spotkania dla uczniów w celu przybliżenia tematu i przeciwdziałania cyberzagrożeniom. Podczas spotkań poruszano m.in. tematy dotyczące aktywności w mediach społecznościowych, zwłaszcza na Facebooku, publikacji i wykorzystywania zdjęć i filmów, uwodzenia, dyskryminacji, hejtowania, rasizmu i prześladowań w Internecie, wyłudzenia danych osobistych itp. Przeprowadzono 42 spotkania dla 1383 uczniów.
5. Akceptuję - nie hejtuję - W ramach akcji policjanci organizowali spotkania z młodzieżą na temat tolerancji wobec innych, skutków uprzedzeń i stereotypów oraz właściwych zachowań wobec odmienności, a ponadto prawidłowego funkcjonowania w sieci i mediach społecznościowych pod kątem niestosowania mowy nienawiści. Przeprowadzono łącznie 39 spotkania, w których uczestniczyło 1197 uczniów.
6. Bezpieczny Przedszkolak - realizacja programu z zakresu bezpieczeństwa dzieci w wieku przedszkolnym. Przeprowadzono 5 spotkań z dziećmi, w zakresie bezpieczeństwa na drogach, bezpieczeństwa w kontaktach z osobami obcymi oraz bezpiecznej zabawy w domu i na podwórku. łącznie w spotkaniach wzięło udział 279 przedszkolaków.

W realizację powyższego celu zaangażowało się Biuro Pełnomocnika ds. Uzależnień, które organizowało różne formy integracji rodziny. Działania realizowane były w ramach działań statutowych takich organizacji jak: Uczniowskie Kluby Sportowe, Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”, Fundacja „zaSTOPuj”, Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Caritas, TPD, Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, Centrum mediacji (realizacja programu w szkołach pn. „Mediacje rówieśnicze) oraz wiele organizacji i instytucji, które organizowały dzieciom oraz młodzieży przy udziale i wsparciu rodziców i opiekunów możliwość rozwijania swoich zainteresowań oraz pasji (zajęcia sportowo – rekreacyjne, zajęcia na basenie, zajęcia w Pałacu Młodzieży, przedpołudniowe seanse filmowe, zajęcia w Muzeum). Dzieci skorzystały z około 1500 wejść na różnego rodzaju zajęcia. Wszystkie zajęcia realizowane były w pełnym reżimie sanitarnym,

przewidzianym

w czasie pandemii. Wszędzie, gdzie warunki sanitarne na to pozwoliły, w dbałości o stan emocjonalny dzieci i młodzieży, a także w trosce o wydolność wychowawczą całych rodzin realizowano zajęcia dla całych rodzin. Przykładem mogą być zajęcia realizowane w ramach programu Szkoła dla Rodziców, Program Wzmacniania Rodziny oraz program „FreD” i „Synergia”. W ramach działań promujących zdrowy styl życia, bez spożywania środków zmieniających świadomość, Klub Abstynenta „Pomorze” prowadził wiele działań prozdrowotnych, integrujących rodziny, np. program „Bezpieczne miejsce”, z którego skorzystało 711 osób, mitingi AA – 1449 osób, mitingi AN – 54 osoby oraz spotkania integracyjne całych rodzin. W ramach profilaktyki szkolnej realizowano m.in. program „Młodzieżowi Liderzy Zdrowego Stylu Życia”, „Synergia” oraz liczne i szerokie tematycznie warsztaty profilaktyki szkolnej, zrealizowane dla niespełna 3000 uczniów koszalińskich szkół. W koszalińskich placówkach wsparcia dziennego organizowano opiekę i zagospodarowywano czas wolny dla dzieci, których rodzice ze względu na problemy społeczne oraz osobiste, nie byli w stanie w należyty sposób sprawować roli opiekuńczo-wychowawczej. Z tej formy wsparcia skorzystały dzieci uczęszczające do 6 placówek wsparcia dziennego. Formę opieki w placówkach pozaszkolnych realizowały: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – 5 placówek i Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi – 1 placówka. Placówki te dysponowały miejscami dla 245 dzieci, a średniorocznie w zajęciach uczestniczyło 228 dzieci.

Na terenie Gminy Miasta Koszalin prowadzono poradnictwo i usługi specjalistyczne dla dzieci, młodzieży i rodzin. Zakres tych oddziaływań obejmował obszar przeciwdziałania przemocy, zagrożeń wynikających z problemów uzależnień, przeciwdziałania problemom psychicznym w okresie trwającej pandemii. Łącznie, z tych form wsparcia skorzystało ponad 4000 osób i udzielono 7730 porad oraz interwencji. Poradnictwo specjalistyczne, dotyczące uzależnień, prowadził także Klub Abstynenta „Pomorze” w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego, który udzielił około 300 porad (prawnik, terapeuta uzależnień i psycholog). Zakres poradnictwa i usług specjalistycznych realizowany był również przez Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej dla osób przebywających w Centrum Kryzysowym dla Kobiet i Kobiet z dziećmi „Nadzieja”. W ramach punktu konsultacyjnego „Silni Nadzieją” dla osób doświadczających przemocy wsparcie uzyskało 11 osób, a w ramach „Koszalińskiej infolinii dla ofiar przemocy” pomoc otrzymało 18 osób. Poradnictwa i pomocy psychologicznej udzielono w ramach 71 sesji.

Powyższy cel realizowało również w 2020 roku Stowarzyszenie Koszalińskie Centrum Wolontariatu, które prowadziło projekty korekcyjno – edukacyjne. Wsparciem korepetytorskim objęto 10 uczniów szkół podstawowych i średnich poprzez udział w zajęciach „Pogotowia lekcyjnego” (większość zajęć odbywało się on-line). Wolontariusze w ciągu 2020 roku zrealizowali 400 godzin lekcyjnych.

Ponadto Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie włączył się w realizację powyższego celu poprzez objęcie pomocą żywnościową 1256 rodzin w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa podprogram 2019.

1.2. WSPIERANIE RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI, W TYM PRACA Z DZIEĆMI

W minionym roku, w ramach pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej nad dziećmi, lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny prowadziły szereg działań wspierających, stosownie do panującej sytuacji epidemicznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w 2020 roku wspierał rodziny przeżywające trudności poprzez udzielanie różnorodnych form pomocy:

1. Liczba rodzin objętych pomocą finansową i niefinansową – 1564,
2. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłków – 237.

W ramach poprawy sytuacji rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych przyznawano świadczenia pieniężne i w naturze:

1) zasiłki okresowe:

- liczba rodzin, którym przyznano świadczenie – 577,
- kwota świadczeń – 941,1 tys. zł, w tym dotacja z budżetu państwa - 941,1 tys. zł;

2) zasiłki celowe na żywność, opał, odzież, leki i leczenie, inne formy pomocy, zasiłki celowe na zakup posiłków oraz specjalne zasiłki celowe:

- liczba rodzin, którym przyznano świadczenie – 683,
- kwota świadczeń – 884,3 tys. zł, w tym dotacja z budżetu państwa do zasiłku celowego na zakup posiłku – 527,1 tys. zł;

3) posiłki: Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. ustanawiająca wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

W ramach ww. programu oraz na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Koszalinie:

- nr II/26/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 przyznano świadczenie 261. rodzinom, w tym 196. dzieciom i młodzieży oraz na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, MOPR realizował zadanie w postaci dowozu posiłków do miejsca zamieszkania dla 38. osób, w tym 20. dzieciom. Koszt realizacji zadania wyniósł 411,7 tys. zł, przy czym na rzecz dzieci i młodzieży łącznie 168,2 tys. zł, w tym środki własne gminy wyniosły 49,3 tys. zł,
- nr II/27/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r., ze zmianami w sprawie przyjęcia programu osłonowego „Pomoc w formie posiłku dla uczniów i dzieci udzielana na wniosek dyrektora szkoły lub przedszkola” w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, na wniosek dyrektorów szkół w 2020 roku udzielana była pomoc w formie posiłków dla dzieci bez potrzeby ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz

wydania przez MOPR decyzji administracyjnej dla 41. dzieci. Koszt realizacji zadania wyniósł 25,9 tys. zł, w tym środki własne gminy wyniosły 6,5 tys. zł.

W ramach uchwały Nr XXXII/463/2017 z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Koszalina w 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie realizował zadanie polegające na przyznawaniu pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Koszalina. W celu wspierania uczniów z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej pomoc materialna o charakterze socjalnym przyznawana była w formie stypendium szkolnego oraz zasiłku szkolnego. W 2020 r. wypłacono 627 stypendiów szkolnych oraz 5 zasiłków szkolnych. Koszt realizacji zadania wyniósł 315,9 tys. zł, w tym udział środków własnych gminy to 63,2 tys. zł.

W minionym roku pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną z 203 rodzinami. Natomiast w ramach zadań zleconych, związanych z prowadzeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 17 dzieci oraz 3 osoby dorosłe skorzystało z tychże usług.

Ponadto, rodziny wykazujące problemy opiekuńczo – wychowawcze objęte były wsparciem w postaci asysty rodzinnej. W MOPR w 2020 roku zatrudnionych było 5 asystentów rodziny. Wsparciem asystenta objęto 93 rodziny ze 213 dziećmi. Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną to 20 miesięcy. Do zadań asystentów rodziny należy m.in.:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną,
- bezpośrednia praca w środowisku rodzinnym,
- wspieranie rodziny w rozwiązywaniu różnorodnych problemów,
- współpraca z instytucjami oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi, itp.,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin i propagowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania społecznego,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinach.

Wsparciem asystenta objęto również 4 rodziny (8 dzieci) w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Tabela 1. Rodziny, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach 2018-2020

		2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych wsparciem		65	78	93
W tym:	Z postanowienia sądu	19	23	17
	Na wniosek pracownika socjalnego	35	38	62

Rodzin, które zgłosiły się samodzielnie	11	17	14
---	----	----	----

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 2. Rodziny, z którymi zakończono współpracę asystenta rodziny w latach 2018-2020

Rodziny, z którymi zakończono współpracę		2018	2019	2020
Rodziny, z którymi zakończono współpracę		20	21	27
W tym:	Ze względu na osiągnięcie celów	5	9	15
	Ze względu na zaprzestanie współpracy	11	11	7
	Ze względu na brak efektów	4	1	3
	Ze względu na zmianę metody pracy	0	0	2
Rodziny monitorowane po zakończeniu współpracy		14	12	21
Rodziny, które nie zostały objęte monitoringiem w tym z powodu:		6	12	6
- zmiany adresu zamieszkania		6	8	4
- bezpieczeństwa asystenta		0	0	0
- brak współpracy z asystentem		0	4	2
Rodziny, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną		8	10	4
Rodziny, z którymi kontynuowano współpracę z roku poprzedniego w roku kolejnym		45	48	52

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

W 2020 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie udzielono 682 porad i konsultacji indywidualnych, a także grupowych w zakresie psychologicznym, psychoterapeutycznym oraz pedagogicznym. Powyższa pomoc świadczona była m.in. w ramach realizowanych programów:

- Grupa terapeutyczna dla dzieci (9 osób).
- Grupa terapeutyczna dla młodzieży (6 osób).
- Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy (9 osoby).
- Grupa terapeutyczna dla rodzin biologicznych (5 osób).

Ponadto w MOPR w minionym roku prowadzonych było szereg działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie. Zadanie to realizował Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego, a osoby wchodzące w skład Zespołu obligatoryjnie powoływane były na koordynatorów grup roboczych w ramach realizowanych procedur „Niebieskie Karty”. Pracownicy Zespołu przeprowadzali wywiady środowiskowe

w środowiskach objętych procedurą, tworzyli pełne diagnozy problemów występujących w rodzinach, a także regularnie, wraz z innymi służbami, monitorowali funkcjonowanie rodzin. W 2020 roku sporządzono 176 Niebieskich Kart wszczynających procedurę (w tym 35 przez MOPR, 136 przez Policję oraz 5 przez Oświatę). Prowadzona procedura „Niebieskie Karty” dotyczyła 169 rodzin (w tym: 102 rodzin z dziećmi), w których składzie ujęto:

- 189 kobiet (w tym: 40 starsze, 16 niepełnosprawnych);
- 185 mężczyzn (w tym: 37 starszych, 9 niepełnosprawnych);
- 189 dzieci (w tym 1 niepełnosprawne).

W ramach konsultacji w siedzibie MOPR w Koszalinie w 2020 roku przyjęto i zweryfikowano 70 zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Dla części przyjętych przypadków została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”. W każdym z ww. przypadków osoby zgłaszające się uzyskiwały wyczerpujące informacje na temat placówek i instytucji pomocowych, możliwościach uzyskania wsparcia specjalistów, możliwości podjęcia działań we własnym zakresie w celu doprowadzenia do zatrzymania przemocy w rodzinie. Dodatkowo specjaliści Zespołu realizowali obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

W ramach działalności profilaktyczno – promocyjnej w 2020 roku zrealizowano II edycję projektu socjalnego „Nie czekaj – REAGUJ! – program wczesnej profilaktyki przemocy dla koszalińskich szkół i przedszkoli”, w ramach którego w 7 przedszkolach i 2 szkołach z terenu Koszalina odbyły się 1,5 godzinne prelekcje dla kadry placówek pt. „Jak pomóc dziecku krzywdzonemu? Rola pracowników Oświaty w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Łącznie w ramach projektu socjalnego przeszkolono 89 osób.

Inne działania profilaktyczno-edukacyjne:

- 17.04.2020 – pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu dla TV MAX - tematem rozmowy była sytuacja osób doznających przemocy w trakcie epidemii i obowiązujących ograniczeń, w kontekście dostępnych możliwości pomocy;
- 28.04.2020 – pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu dla Radia Koszalin - tematem rozmowy była sytuacja osób doznających przemocy w trakcie epidemii i obowiązujących ograniczeń, w kontekście dostępnych możliwości pomocy;
- 24.09.2020 pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu dla Radia ESKA - tematem rozmowy była sytuacja osób doznających przemocy w trakcie epidemii, informacje nt. procedury Niebieskie Karty, jakie działania są podejmowane, gdzie można się zgłosić, etc.;
- 16.10.2020 – podczas 4 Kongresu Kobiet w Gminie Darłowo zaprezentowane zostało nagranie video wykładu pracownika MOPR w Koszalinie pt. „Dziecko uwikłane w przemoc w dobie pandemii”. Relacja z Kongresu była transmitowana na żywo poprzez media społecznościowe;
- 21.10.2020 – odbyła się debata online pt. „Bądź czujny! Nie daj szansy przestępcom! Sytuacja seniorów w czasie pandemii COVID-19”. Pracownik MOPR w Koszalinie wygłosił

wykład pt. „Senior a zagrożenie przemocą w rodzinie”. Debata była transmitowana na żywo poprzez media społecznościowe;

- 13.11.2020 - pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu na potrzeby artykułu Głosu Koszalińskiego - tematem była sytuacja dzieci doznających przemocy w trakcie epidemii;
- 19.11.2020 - pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu dla Radia Koszalin - tematem rozmowy była sytuacja dzieci doznających przemocy w nawiązaniu do Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Przemocy Wobec Dzieci;
- 02.12.2020 - pracownik MOPR w Koszalinie udzielił wywiadu dla TV MAX - tematem rozmowy były zmiany w ustawach związane z nowym uprawnieniem dla Policji i Żandarmerii Wojskowej, tj. natychmiastowym usunięciem sprawcy przemocy z mieszkania i zakazem przebywania w jego otoczeniu;
- 02.12.2020 - pracownik MOPR w Koszalinie wziął udział w programie „Tło wydarzeń” TV MAX (połączenie video przez telefon) - tematem rozmowy były zmiany w ustawach związane z nowymi uprawnieniami Policji i Żandarmerii Wojskowej, a także dyskusja o koszalińskich statystykach.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie od wielu lat realizuje zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej tj. Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W minionym roku Program realizowany był w wymiarze min. 60 godzin zajęć grupowych i indywidualnych. Zajęcia odbywały się w formie grupy otwartej – istniała możliwość dołączenia do programu nowych uczestników w trakcie jego trwania. Program adresowany był do osób stosujących przemoc zarówno mężczyzn, jak i kobiet, a pomoc oferowana w ramach Programu udzielana była bezpłatnie. Celem głównym programu było powstrzymanie osób stosujących przemoc od zachowań niepożądanych i doprowadzenie do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie. Program ukończyło 3 uczestników (z 8 osób, które przynajmniej 1 raz były na zajęciach). Program finansowany był ze środków Wojewody Zachodniopomorskiego, kwota wydatkowana na realizację to 5893 zł.

Kuratorzy rodzinni Sądu Rejonowego w Koszalinie w swojej codziennej pracy systematycznie w 2020 roku wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na terenie Miasta Koszalina nadzorem kuratora nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej objętych było 155 rodzin. Podstawowym celem pracy było doprowadzenie do stabilizacji sytuacji dziecka w prawidłowo funkcjonującej rodzinie biologicznej. W 2020 roku w 48 rodzinach kuratorzy motywowali nadzorowanych do udziału w zajęciach „Szkoły dla rodziców” - 10 osób w tym zakresie ukończyło ww. zajęcia. W 44 nadzorach rodzina korzystała albo nadal korzysta z pomocy asystenta rodziny albo pracownika socjalnego świadczącego rozszerzoną pracę socjalną. Trzydzieścioro ośmiorgo dzieci z rodzin objętych nadzorem kuratora korzysta z form dziennej opieki. W 2020 roku kuratorzy prowadzili 18 spraw, w których w rodzinie wszczęto procedurę Niebieskiej Karty z udziałem małoletnich dzieci. Szesnaścioro dzieci z rodzin objętych nadzorem kuratora zostało interwencyjnie umieszczonych poza rodziną biologiczną wskutek kryzysu w rodzinie.

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przyjmuje i rozpatruje wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności, wnioski o wydanie orzeczenia do ulg i uprawnień osób posiadających ważne orzeczenia ZUS. W 2020 roku MZON wydał 1245 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, 1159 to orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności, 14 osób nie zostało zaliczonych do grona niepełnosprawnych, 72 osoby otrzymały odmowę uzyskania orzeczenia. Po raz pierwszy orzeczenia uzyskało 455 osób. Do znacznego stopnia zaliczono 361 osób, do umiarkowanego 432 osoby, a do lekkiego 365 osoby. Orzeczenia o niepełnosprawności zostały wydane 185 osobom, które nie ukończyły 16 roku życia, z czego zaliczonych zostało 166 dzieci, nie zaliczono 14 dzieci, 3 dzieci uzyskało odmowę wydania orzeczenia.

W realizację powyższego celu zaangażowany był również Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Koszalinie, który prowadził projekt uspołeczniający dla wychowanków. Projekt miał na celu angażowanie i wsparcie w podejmowanych aktywnościach społecznych, podtrzymywanie i rozwijanie integracji ze środowiskiem, doskonalenie umiejętności w zakresie postrzegania zasad panujących w rodzinie i społeczeństwie, doskonalenie znajomości najbliższego otoczenia, umożliwianie rozwoju indywidualnych zainteresowań, wspomaganie harmonijnego rozwoju, pomoc w kształtowaniu poprawnych relacji i interakcji społecznych, wsparcie osób w funkcjonowaniu w środowisku społecznym oraz wypełnianiu różnych ról społecznych, niwelowanie zachowań nieaprobowanych społecznie, integracja ze środowiskiem domowym. Ponadto OREW w Koszalinie prowadził program wychowawczo – profilaktyczny obejmujący szereg działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu wychowanków oraz całokształt świadomych, zamierzonych i specyficznych działań pracowników Ośrodka, których celem było osiągnięcie względnie trwałych zmian w osobowości podopiecznych. Projekt pn. "Od rehabilitacji do samodzielności..." współfinansowany ze środków PFRON. Celem projektu było zwiększenie samodzielności oraz aktywności społecznej 59 osób niepełnosprawnych intelektualnie w wieku 0-25 lat. Zaplanowane działania miały charakter ciągły i nastawione były na zwiększenie samodzielności, aktywności społecznej i samowystarczalności, przygotowanie dzieci oraz młodzieży do pełnienia ról społecznych w różnych środowiskach oraz wprowadzanie ich do aktywnego życia i integrowania ich do środowiska. Uczestnicy projektu brali udział w zajęciach logopedycznych, rehabilitacji ruchowej, zajęciach z psychologiem, w treningu samodzielności i aktywności zawodowej.

Urząd Miejski w Koszalinie w ramach wsparcia mieszkańców organizował w minionym roku na terenie Miasta Koszalina nieodpłatną pomoc prawną. W 2020 roku funkcjonowały 4 punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, tj.:

- 1) Fundacja Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości, ul. Zwycięstwa 42, 75-029 Koszalin, Punkt prowadzony przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Koszalinie.
- 2) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ul. Andersa 26, 75-012 Koszalin, Punkt prowadzony przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Koszalinie.
- 3) Zarząd Budynków Mieszkalnych, ul. Łużycka 30, 75-815 Koszalin,

Punkt prowadzony przez Okręgową Radę Adwokacką w Koszalinie.

4) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ul. Andersa 26, 75-012 Koszalin,

Punkt prowadzony przez Okręgową Radę Adwokacką w Koszalinie.

W 2020 roku udzielono:

- 818 nieodpłatnych porad,
- 199 nieodpłatnych porad, dotyczących prawa rodzinnego, w tym:
 - 44 porady, dotyczące ustania małżeństwa,
 - 37 porad, dotyczących dzieci,
 - 64 porady, dotyczące dochodzenia alimentów,
 - 18 porad, dotyczących zobowiązań alimentacyjnych,
 - 36 porad w innym niż ww. zakresie.

W realizację powyższego celu zaangażowane było także Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON. W ramach ich działalności w 2020 roku 1088 osób skorzystało z poradnictwa i usług specjalistycznych w Centrum. W tej liczbie: 700 osób to osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem, 388 osób to dorośli członkowie rodzin z problemem alkoholowym (osoby z syndromem współuzależnienia i DDA). W zaawansowanych programach psychoterapii, realizowanych ze środków MKRPA, skorzystało 270 osób, w tym 149 osób uzależnionych i 121 dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym.

Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie, włączając się w realizację omawianego celu, prowadziła wiele zajęć i spotkań skierowanych zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci.

1. Działania edukacyjne podnoszące kompetencje rodzicielskie realizowane były w następujących formach:

- indywidualne konsultacje dla rodziców i opiekunów prowadzone na terenie szkół i przedszkoli – 484 osób,
- indywidualne konsultacje dla rodziców i opiekunów prowadzone na terenie MPP-P – 2360 osób,
- „Szkola dla rodziców” i grupa wsparcia dla rodziców dzieci z zespołem Aspergera – 104 osób,
- prelekcje, warsztaty psychoedukacji rodzicielskiej na terenie placówek oświatowych oraz porady indywidualne – 518 osób.

2. Spotkania psychoedukacyjne dla rodziców na terenie placówek oświatowych i MPP-P, takie jak:

- „Przyczyny i mechanizmy pojawiania się zachowań ryzykownych w okresie dorastania. Potrzeby rozwojowe. Oczekiwania wobec dorosłych” - 100 osób,
- Warsztaty dla rodziców i nauczycieli „Cyberprzemoc, która krzywdzi” – 10 osób,
- Spotkania dla rodziców ze względu na sytuację kryzysową – 3 spotkania,
- „Rozpoznanie sytuacji kryzysowej” – 25 osób,
- „Problemy rozwojowe dzieci w okresie wczesnej adolescencji” – 25 osób,
- „Zagrożenia dla rozwoju dziecka, które są konsekwencją niekontrolowanego dostępu do

mediów” – 25 osób,

- Spotkania dla rodziców – indywidualne problemy dziecka – wypracowanie form wsparcia dla dziecka i rodzica – 7 spotkań – 20 osób,

- Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem – 10 spotkań – 68 osób,

- „Życ w zgodzie z Zespołem Aspergera” – 10 spotkań – 6 osób,

- „Szkoła dla rodziców” – 11 spotkań – 26 osób,

- „Popołudnie dla rodzica”: „Jak pomóc dziecku w sytuacji konfliktu” – 2 spotkania – 35 osób,
„Złość, histeria u dziecka jak pomóc w radzeniu sobie z emocjami” – przedszkola – 5 spotkań – 114 osób,

- Telefon kryzysowy dla dzieci i młodzieży oraz rodziców w okresie pandemii – 12 zgłoszeń.

3. Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych:

- Zajęcia integracyjne w klasach pierwszych „Moja klasa-moja grupa” – 3 klasy – 75 osób.

4. Formy indywidualne –MPP-P:

- indywidualna psychoterapia dzieci i młodzieży – 26 sesji – 12 osób,
- zaburzenia depresyjne i myśli suicydalne, działania interwencyjne po próbie samobójczej – 1 osoba 9 sesji (praca on-line z rodzicem),
- zaburzenia odżywiania, zespół Aspergera w trakcie diagnozy – 1 osoba – 18 sesji (praca on-line z rodzicem),
- zaburzenia depresyjno – lękowe – 1 osoba – 14 sesji (praca on-line z rodzicem),
- kryzys rozwojowy – 1 osoba – 2 sesje (praca on-line z rodzicem),
- zaburzenia adaptacyjne, zaburzenia depresyjno – lękowe, obniżona samoocena, wspieranie procesu indywidualizacji – separacji: 1 osoba – 26 sesji (praca on-line z rodzicem),
- psychoedukacja: profilaktyka uzależnień, profilaktyka zdrowia psychicznego, wspieranie prawidłowego rozwoju psychicznego: 12 spotkań indywidualnych,
- interwencja kryzysowa – po próbie samobójczej praca z dzieckiem i rodzicem – 1,
- indywidualne wsparcie i psychoedukacja dziecka z zachowaniami trudnymi i zaburzeniami emocji: 9 osób – 10 spotkań,
- zaburzenia depresyjno – lękowe: 2 osoby – 10 sesji terapeutycznych,
- zaburzenia depresyjne – 2 osoby – 9 sesji terapeutycznych,
- zaburzenia lękowe – 6 osób – 24 sesji terapeutycznych,
- zaburzenia depresyjne ZA – 1 osoba – 4 sesje terapeutyczne,
- zaburzenia adaptacyjne – 1 osoba – sesje terapeutyczne,
- inne zajęcia o charakterze terapeutycznym – 1 spotkanie – 1 osoba,
- terapia psychologiczna – praca w obszarze stanów lękowych – 3 spotkania – 1 osoba,
- psychoterapia psychodynamiczna z elementami CBT młodzieży – 6 osób – 30 sesji,
- przemoc w rodzinie – 2 osoby – 6 spotkań,
- problemy wieku dorastania – 1 osoba – 2 spotkania,
- problemy emocjonalne – 3 osoby – 6 spotkań,
- rozpad rodziny – 1 osoba – 2 spotkania,

- uzależnienie od komputera – 1 osoba – 1 spotkanie.
5. Terapia EEG Biofeedback – 122 sesji – 12 osób.
6. Formy grupowe –MPP-P:
- Terapia TRE – 2 grupy dla uczniów szkół podstawowych z zespołem Aspergera i zaburzeniami zachowania i emocji, nadpobudliwością psychoruchową i zaburzeniem koncentracji uwagi – 9 osób – 8 spotkań.
 - Terapia TRE – 2 grupy dla młodzieży szkół ponadpodstawowych z zespołem Aspergera – 3 osoby – 12 spotkań.
 - Zajęcia grupowe logopedyczne i ogólnorozwojowe dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością – 4 dzieci – 10 spotkań.
 - Zaburzenia depresyjno – lękowe – 2 osoby – 4 spotkania.
 - Zaburzenia adaptacyjne, depresyjno – lękowe, obniżona samoocena, wspieranie procesu indywidualizacji i separacji – 2 osoby – 4 spotkania.
 - Grupa psychoterapeutyczna dla młodzieży objętej nauczaniem indywidualnym i zindywidualizowaną ścieżką kształcenia – 9 osób – 4 spotkania oraz spotkania on-line – 70.
 - Prowadzenie grupy wsparcia dla pedagogów i psychologów szkolnych – 1 spotkanie 12 osób. Od marca 2020 roku indywidualne konsultacje dla pedagogów i psychologów szkolnych – superwizje trudnych sytuacji wychowawczych i rodzinnych – 167 osób.
 - Szkoleniowa Rada Pedagogiczna w Liceum Plastycznym – „Młodzież transseksualna – 1 spotkanie - 45 osób.
 - Prowadzenie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców „ Depresja wśród młodzieży” – 15 osób.
 - Grupa wsparcia dla nauczycieli i dzieci z zespołem Aspergera – 11 osób – 2 spotkania.
7. Prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym, w tym m.in. dot. akceptacji oraz integracji rodzin, w których występuje niepełnosprawność:
- Diagnoza i terapia dzieci w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.
- Ilość przeprowadzonych diagnoz i wydanych opinii, ilość zajęć terapeutycznych:
- ilość diagnoz – 72,
 - ilość wydanych opinii – 72,
 - ilość zajęć terapeutycznych – 543 (7 dzieci),
 - Program Za Życiem: Zajęcia terapeutyczne – 65 dzieci – 1845 godzin.
 - Gazetka MPP-P „Poczytajcie mam, tato...” – 11 numerów.
- Placówki Wsparcia Dziennego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w ramach wspierania rodziny prowadziły:
- zajęcia profilaktyczne, edukacyjne, pomoc w odrabianiu lekcji, rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży,
 - zajęcia muzyczne (nauka gry na instrumentach takich jak ukulele, gitara, bębny, flet itd., śpiew),

- warsztaty rysunku i malarstwa plus wyjazd plenerowy do Stolicy Wodnej w Dźwirzynie,
- warsztaty teatralne,
- wycieczka do Gospodarstwa Agroturystycznego z Alpakami,
- wyjazd do Włok z jazdą konną,
- warsztaty filmowe,
- konkurs plastyczno-literacki,
- warsztaty dotyczące cyberprzemocy, hejtu,
- promowanie zdrowego odżywiania,
- zajęcia psychoedukacyjne, kompensacyjne w placówce opiekuńczo-wychowawczej TPD, kurs windsurfingu, kursy zawodowe dla podopiecznych (komputerowy, fryzjerski, glazurnika), kursy językowe, zajęcia kulinarne, plastyczne, spotkania z psychologiem.

W ramach zajęć powstały:

- obrazy na płótnie,
- filmy animowane, dzieci nauczyły się nagrywać filmy,
- dzieci nauczyły się grać na nowych instrumentach,
- wydano tomik poezji dziecięcej,
- powstał teledysk z piosenką świąteczną,
- dzieci wystąpiły w programie TV Max i przed rodzicami (warsztaty teatralne).

W 2020 roku Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Koszalinie uruchomiło telefon zaufania dla dzieci, młodzieży i rodziców.

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce prowadzi Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”, który na terenie Gminy Miasta Koszalin realizowany jest od lipca 2017r. W 2020 roku Program „SOS Rodzinie” objął wsparciem 38 rodzin, łącznie 178 beneficjentów (114 dzieci i młodzieży oraz 64 opiekunów). W minionym roku, w ramach zajęć świetlicowych, przeprowadzono łącznie 651 godzin zajęć dedykowanych grupie 35 podopiecznych w wieku od 7. do 18. roku życia. Z zajęć grupowych korzystały dzieci z różnego typu zaburzeniami: z ADHD, z zespołem Aspergera, z zaburzeniami zachowania, z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną. Ze względu na wymagania grup zajęcia były prowadzone przez dwóch wychowawców. Podczas zaostreżenia restrykcji pandemicznych dzieci podzielono na mniejsze grupy. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe było prowadzenie zajęć z zachowaniem dystansu społecznego. W okresie większych restrykcji wsparcie realizowano za pomocą rozmów telefonicznych i połączeń online z beneficjentami. Od początku 2020 roku dodatkowo zrealizowano 64 godziny zajęć logopedycznych dla 12 dzieci. Zorganizowano także korepetycje z matematyki oraz języka angielskiego, w których udział wzięło 18 wychowanków. W minionym roku kontynuowano cykl warsztatów dla dzieci. Był to trening umiejętności społecznych, prowadzony przez psycholog, w zakresie komunikacji z rówieśnikami i dorosłymi, radzenia sobie ze stresem, budowania pozytywnej samooceny.

Głównym wsparciem jakim objęci byli beneficjenci PUR była pomoc socjalna i wsparcie rodziny, na które w minionym roku poświęcono 642 godziny pracy. Codzienna współpraca zespołu programu PUR z rodzinami na początku roku odbywała się w ich domach oraz w biurze PUR. Podczas zaostżenia restrykcji, kadra pracowała głównie poprzez rozmowy telefoniczne z beneficjentami i łączenia online, a w uzasadnionych sytuacjach - również poprzez kontakt osobisty. W pracy z rodzinami opierano się na realizacji celów założonych w planie pracy z rodziną. Dotyczyły one podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, organizacji opieki zdrowotnej, zaangażowania w budowanie relacji między członkami rodziny, pomocy w organizacji pracy zarobkowej, zrównoważonego prowadzenia budżetu domowego, budowania sieci wsparcia społecznego. Ważnym obszarem pracy z beneficjentami było szeroko rozumiane zdrowie. Pracownicy PUR motywowali beneficjentów do dbania o swoje zdrowie, higienę osobistą, zachęcali do rejestracji u specjalistów i wizyt profilaktycznych. Członkowie zespołu PUR wspierali podopiecznych w czynnościach pielęgnacyjnych i opiece nad młodszymi dziećmi.

Wsparcie psychologiczne jest stałym i bardzo ważnym elementem wieloaspektowego wsparcia rodzin w programie PUR w Koszalinie. Jego dodatkowym celem w ubiegłym roku było zmniejszenie obaw, lęku, stresu i poczucia zagrożenia wśród beneficjentów w związku z pandemią. Z obserwacji kadry programu wynika, że część podopiecznych doświadczała przytłoczenia obowiązkami, obniżonego nastroju, dużego rozdrażnienia spowodowanego całodobową opieką nad dziećmi, poczucia osamotnienia. Terapia psychologiczna i pomoc w kryzysie były podejmowane wobec 14 beneficjentów. Zorganizowano Klub Rodzica, w ramach którego odbyło się 40 godzin zajęć dla rodziców i opiekunów. Zajęcia obejmowały tematykę wzmacniania kompetencji wychowawczych. Z uwagi na wysoką ekspozycję beneficjentów na stres związany z sytuacją epidemiczną w kraju psycholog zmienił formułę spotkań. W ich miejsce wprowadzono zajęcia relaksacyjne. Kontynuacją psychoedukacji rodzin w radzeniu sobie ze stresem było zaproszenie do programu trenera metody pracy z ciałem TRE - Trauma Releasing Exercises i organizacja zajęć dla rodziców i opiekunów.

W wyniku realizowanego Programu Umocnienia Rodziny na terenie Miasta Koszalina Stowarzyszenie „SOS Wioski Dziecięce w Polsce” podjęło decyzję o wystąpieniu do Prezydenta Miasta Koszalina o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej. W dniu 20 stycznia 2021 roku zostało wydane zezwolenie Nr 23/KSII/PWD/2021 na prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego pn. „Pozytywka”. **Tym samym zrealizowana została potrzeba dot. utworzenia specjalistycznej placówki wsparcia dziennego z uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych prowadzona przez NGO.**

2. ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE GMINY MIASTA KOSZALIN I ICH PROFESJONALIZACJA

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, świadczy szerokie wsparcie dla obecnie istniejących form rodzinnej pieczy

zastępczej. Opiekunowie zastępczy na co dzień mają możliwość korzystania ze wsparcia i pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistów pracy socjalnej oraz psychologów i pedagoga.

2.1. WSPOMAGANIE ORGANIZACYJNE, FINANSOWE, SPECJALISTYCZNE, SZKOLENIOWE, RODZIN ZASTĘPCZYCH, SZCZEGÓLNI DLA ZAWODOWYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym specjalistyczne rodziny zastępcze i zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka.

Tabela nr 3. Liczba dzieci i rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Koszalina na dzień 31.12.2020 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	78	95
Rodziny zastępcze niezawodowe	28	33
Rodziny zastępcze zawodowe	3	12
pogotowia	1	8
specjalistyczne	1	1
Rodzinne domy dziecka	5	54

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela nr 4. Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wypłacane opiekunom zastępczym w latach 2018 – 2020 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Rodziny zastępcze spokrewnione	839,6	806,1	820,0
Rodziny zastępcze niezawodowe	451,8	400,5	446,4
Rodziny zastępcze zawodowe	76,1	66,5	134,5
pogotowia	77,9	47,6	84,5
specjalistyczne	14,8	15,2	15,2
Rodzinne domy dziecka	682,7	833,0	750,2

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela nr 5. Dodatki wychowawcze wypłacone w latach 2018 – 2020 roku (w tys. zł) bez kosztów obsługi

Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok	2019 rok
Dodatek wychowawczy – rodziny zastępcze	973,8	963,9	1.001,6
Dodatek wychowawczy – instytucjonalna piecza zastępcza	88,9	104,5	104,4

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

MOPR w Koszalinie, w 2020 roku realizował rządowy program „Dobry Start”, z którego skorzystało łącznie 179 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność oraz usamodzielnianych z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wydatek poniesiony na realizację zadania wyniósł 53,7 tys. zł.

W minionym roku na terenie Gminy Miasta Koszalin powstało 25 nowych rodzin zastępczych, w tym:

- 9 spokrewnionych,
- 15 niezawodowych,
- 1 zawodowa.

W 2020 roku do pieczy zastępczej przyjęto 67 małoletnich:

- 9 dzieci do rodzin zastępczych spokrewnionych, w tym 1 dziecko wraz z rodziną zastępczą przeprowadziło się z terenu innego powiatu i 1 dziecko przeszło z niezawodowej rodziny zastępczej,
- 25 dzieci do niezawodowych rodzin zastępczych, w tym 5 dzieci przeszło z rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, 6 dzieci przeszło z rodzinnego domu dziecka, 2 dzieci z rodzinnego domu dziecka w związku z jego przekształceniem,
- 5 dzieci do rodzin zastępczych zawodowych, w tym 4 dzieci z rodzinnego domu dziecka i 1 dziecko z rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- 15 dzieci do rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w tym 1 dziecko umieszczone interwencyjnie ze spokrewnionej rodziny zastępczej,
- 13 dzieci do rodzinnych domów dziecka, w tym 2 dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej, 3 dzieci przeszło z rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i 1 dziecko przeszło z niezawodowej rodziny zastępczej.

W 2020 roku rodzinną pieczę zastępczą opuściło 71 małoletnich:

- 11 dzieci opuściło rodziny zastępcze spokrewnione: 2 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 6 osób usamodzielniało się, 2 dzieci zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 1 dziecko zostało umieszczone w zawodowej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- 21 dzieci opuściło rodziny zastępcze niezawodowe: 6 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 5 osób usamodzielniało się, 8 dzieci zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, 1 dziecko zostało umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 1 dziecko zostało umieszczone w Domu Pomocy Społecznej,
- 12 dzieci opuściło zawodową rodzinę zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego: 3 dzieci zostało przysposobionych, 1 dziecko powróciło do rodziny biologicznej, 8 dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 27 dzieci opuściło rodzinne domy dziecka: 1 dziecko zostało przysposobione, 5 dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych, 2 osoby usamodzielniały się, 9 dzieci zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, 5 dzieci zostało umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 4 dzieci zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, 1 dziecko wraz z opiekunem prawnym wyjechało za granicę.

W 2020 roku w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, zakupiono i przekazano 46 rodzinom zastępczym oraz 4 placówkom opiekuńczo – wychowawczym sprzęt komputerowy i audiowizualny:

- komputery przenośne – 80 sztuk,
- komputery stacjonarne – 2 zestawy,
- oprogramowanie dla osób z niepełnosprawnością - 1 sztuka,
- słuchawki z mikrofonem – 18 sztuk,
- ozonator – 1 sztuka.

Ponadto rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze otrzymały środki ochrony indywidualnej oraz środki do dezynfekcji:

- jednorazowe maseczki ochronne – 5 030 sztuk,
- rękawiczki lateksowe – 25 150 sztuk,
- litrowe płyny do dezynfekcji rąk – 1 006 sztuk.

Na realizację ww. celu wydatkowano 311 700,00 zł.

Liczba dzieci z innych powiatów przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin wynosiła, na dzień 31 grudnia 2020 roku, 45 dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami. W 2020 roku napłynęło do rodzinnych form pieczy zastępczej na teren Miasta Koszalina 7 dzieci z terenu innych powiatów, a opuściły ją 2 osoby, które osiągnęły pełnoletność. Ponadto, na dzień 31 grudnia 2020 roku w pieczy zastępczej typu rodzinnego na terenie innych powiatów przebywało 22 dzieci (wraz z pełnoletnimi wychowankami) z terenu Gminy Miasta Koszalin. W 2020 roku umieszczono w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów 7 dzieci z terenu Koszalina. W 2020 roku zawarto 6 nowych porozumień w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka na terenie innych powiatów. Łącznie w 2020 roku odeszło z rodzinnej formy pieczy zastępczej na terenie innych powiatów 5 dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami z Gminy Miasta Koszalin, a rozwiązaniu uległy 4 porozumienia.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przebywało 5 dzieci z terenu Gminy Miasta Koszalin. W 2020 roku umieszczono 1 dziecko pochodzące z Koszalina w placówce na terenie innego powiatu. Zawarto 1 nowe porozumienie w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie. Koszt utrzymania dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2020 roku wyniósł 293,6 tys. zł.

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w dalszym ciągu pokrywał koszty za wyżywienie i zakwaterowanie dziecka przebywającego w Ośrodku Leczniczo – Rehabilitacyjnym „Pałac Kamieniec”. Kwota wydatków wyniosła 41,9 tys. zł.

Istniejące formy pieczy zastępczej objęte były wsparciem 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 2 specjalistów pracy socjalnej. Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego MOPR prowadził 1 grupę terapeutyczną dla dzieci w wieku 8 – 11 lat, w której wzięło udział 6 dzieci z rodzin zastępczych, 1 grupę terapeutyczną dla

młodzieży w wieku 12 – 15 lat, w której udział wzięło 3 dzieci z rodzin zastępczych. Równocześnie pedagog oraz psycholog udzielali indywidualnych konsultacji dla opiekunów zastępczych. Ponadto specjaliści ww. Zespołu przeprowadzili 94 diagnozy dzieciom kierowanych i umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Liczba rodzin zastępczych korzystających z porad specjalistów w latach 2018 – 2020

Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Pedagog	31	21	19
Psycholog	83	115	139

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela nr 7. Liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym w latach 2018 – 2020

Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Pedagog	102	34	46
Psycholog	285	290	186

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Publiczny Ośrodek Adopcyjny ściśle współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Jego głównym celem jest prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka. W 2020 roku zgłoszono do Publicznego Ośrodka Adopcyjnego 95 dzieci, zakwalifikowano pozytywnie 28 dzieci. Z terenu Gminy Miasta Koszalin zgłoszono do ww. Ośrodka 30 dzieci, z czego do przysposobienia zakwalifikowano 7 dzieci.

Tabela nr 8. Adopcje w 2020 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Adopcje krajowe	22	25
Adopcje zagraniczne	1	1
Adopcje wewnątrzrodzinne	16	17

Źródło: Dane POA w Koszalinie

W minionym roku sprawozdawczym 4 małoletnich zgłoszonych z terenu Gminy Miasta Koszalin umieszczono w rodzinach adopcyjnych oraz zaopiniowano sprawy dla 10 dzieci w przysposobieniach wewnątrzrodzinnych. 2 koszalińskie rodziny przysposobiły dzieci. Ponadto w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie funkcjonuje zespół wspierania rodzin adopcyjnych. Rodziny i dzieci z Koszalina w 2020 roku skorzystały z dodatkowych działań zorganizowanych przez Publiczny Ośrodek Adopcyjny. Pracownicy ośrodka wzięli osobisty lub telefoniczny udział w 1321 zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach i u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Omówiono sytuację 1899 dzieci (6 powiatów). Publiczny Ośrodek Adopcyjny zaktualizował program do szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze, rodziny zawodowe i dyrektorów rodzinnych domów dziecka oraz uzyskał zgodę z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na kolejne 5 lat wykorzystywania go do szkoleń. U uruchomiono telefon dyżurny w godzinach 15⁰⁰ - 19⁰⁰ dla rodzin

zainteresowanych adopcją i rodzin adopcyjnych w trakcie „lockdownu”. Ponadto w 2020 roku kontynuowano działania Zespołu Wsparcia Rodzin Adopcyjnych (od marca do czerwca zdalnie), w ramach którego prowadzone były:

- pomoc rodzinom biologicznym: 15 konsultacji psychologicznych (telefonicznych) i 4 spotkania w Ośrodku,
- pomoc rodzinom adopcyjnym: pomoc psychologiczna 2 rodziny (37 spotkań i konsultacji),
- terapia indywidualna – 38 sesji (osobiście i zdalnie),
- grupa wsparcia „Rodzina tu się rodzi człowiek” – 1 spotkanie grupowe, pomoc psychologiczna – 3 rodziny, 16 konsultacji psychologiczno – pedagogicznych.

Dodatkowo zorganizowano i przeprowadzono, głównie zdalnie, praktyki dla studentów psychologii i pedagogiki. Publiczny Ośrodek Adopcyjny współpracował z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny: Szpitale, USC, sądy, PCPR, MOPS, GOPS, Ośrodki Adopcyjne, placówki opiekuńczo – wychowawcze. Ośrodek wziął udział w projekcie „Pomaganie – mamy to we krwi!” zorganizowanym przez MOPR w Koszalinie oraz PCK. POA promował ideę adopcji poprzez prowadzenie strony internetowej oraz strony na portalu społecznościowym. Ponadto dyrektor POA wziął udział w kapitule konkursu „Zachodniopomorski Lider NGO 2020”.

Na terenie Miasta Koszalin funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego (Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 i Nr 2), podlegające bezpośrednio Urzędowi Miejskiemu w Koszalinie. Na dzień 31 grudnia 2020 roku, w placówkach przebywało 18 wychowanków. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2020 roku skierował do nich 7 dzieci. W 2020 roku 2 osoby usamodzielniały się.

Ponadto, na terenie Miasta Koszalin funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego, Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie, prowadzona na zlecenie Gminy Miasta Koszalin przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Na dzień 31 grudnia 2020 roku, w placówce przebywało 13 dzieci: 7 dzieci z terenu Miasta Koszalina oraz 6 dzieci z terenu innych powiatów. W ciągu roku placówkę opuściło 4 dzieci i 6 dzieci zostało przyjętych do placówki. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w 2020 roku w ww. placówce wynosił 3000,00 zł.

W ramach swojej działalności, w minionym roku, MWM w Koszalinie organizowało swoim podopiecznym szereg aktywności fizycznych: rowerowe i piesze wycieczki, naukę jazdy na nartach, górskie trekkingi. W placówce odbywały się zajęcia z socjoterapii, korepetycje z j. angielskiego oraz biofeedback. Wychowankowie mieli okazję do realizowania kursów i szkoleń podnoszących ich kwalifikacje zawodowe (kurs baristy, kursy komputerowe, szkolenie z pierwszej pomocy). W roku 2020 trzech podopiecznych rozpoczęło kurs na prawo jazdy. Do realizowania nauki zdalnej placówka otrzymała wsparcie od firmy Allianz w formie laptopów, a od firmy Novartis otrzymała tablety. Przeprowadzona w 2020 roku kontrola

Wojewody pozytywnie oceniła działalność i funkcjonowanie Młodzieżowej Wspólnoty Mieszkaniowej w Koszalinie.

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Towarzystwa Przyjaciół Dzieci typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno - terapeutycznego z siedzibą w Starych Bielicach prowadzona na zlecenie Gminy Miasta Koszalin przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie. Na dzień 31 grudnia 2020 roku, w placówce przebywało: 16 wychowanków: 12 dzieci z Miasta Koszalin oraz 4 dzieci z innych powiatów. W ciągu roku placówkę opuściło 4 dzieci i przyjęto 7 nowych wychowanków (w tym 4 interwencyjnie). Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w 2020 roku w ww. placówce wynosił 4309,23 zł.

W ramach swojej działalności Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Starych Bielicach w 2020 roku zorganizowała dla swoich wychowanków wyjazdy, kursy, szkolenia:

- dwudniowy wyjazd wychowanków usamodzielniających się z opiekunem usamodzielnienia do Pogorzeli w ramach projektu „Akademia Przyszłości”,

- 3 dniowy wyjazd do Dźwirzyna z kursem windsurfingu (wychowankowie z opiekunami).

Wychowankowie ukończyli kursy zgodnie ze swoimi zainteresowaniami z budżetu PKO:

- a) fryzjerski (małoletnia matka),
- b) informatyczny – PHOTOSHOP,
- c) glazurnika,
- d) kurs języka niemieckiego,
- e) zdalne korepetycje z matematyki,
- f) zajęcia wyrównawczo-kompensacyjne,
- g) zajęcia w parku linowym.

Kadra placówki wzięła udział w następujących szkoleniach i kursach:

- „ART. Trening Zastępowania Agresji”,
- „TSR – Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach, 1 stopień”.
- Kursie „SPÓJRZ INACZEJ”,
- Nauce gry na Fletni Pana,
- uczestnictwo w konferencji PARPA dot. programów rozwijający kompetencje wychowawcze rodziców, sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.

2.2. KWALIFIKOWANIE, W TYM SZKOLENIE DLA KANDYDATÓW NA NIEZAWODOWE I ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE ORAZ RODZINNE DOMY DZIECKA

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci na opiekunów zastępczych podlegają analizie sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dokonywanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2020 roku 26 osób zgłosiło gotowość od pełnienia funkcji rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i rodzinnego domu dziecka (w tym jedna osoba jako kandydatka na spokrewnioną i niezawodową rodzinę zastępczą).

Tabela nr 9. Kandydatury na rodziny zastępcze w 2020 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób
Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione	11
Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe	14
Kandydaci na rodziny zastępcze zawodowe	0
Kandydaci na rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0
Kandydaci na rodzinne domy dziecka	2

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

W minionym roku skierowano na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i pełnienia funkcji rodzinnego domu dziecka 8 osób. Szkolenie prowadzone było przez Doradztwo Psychopedagogiczne – Szkolenia Aleksandra Lachowicz na podstawie programu „PRZYJAZNY DOM”, zgodnie z akredytacją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Wszystkie osoby ukończyły szkolenie oraz uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego.

2.3. POPULARYZACJA IDEI RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

W związku z pandemią COVID-19 w 2020 roku brak było możliwości zorganizowania w formie festynu uroczystości z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Dnia Dziecka. W związku z powyższym MOPR w Koszalinie przygotował dla wszystkich dzieci oraz zawodowych opiekunów zastępczych upominki, które zostały dostarczone do miejsc zamieszkania ww. przez pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. Ponadto Prezydent Miasta Koszalina przekazał listy gratulacyjne opiekunom zastępczym, którzy obchodzili jubileusz 10 i 15 - lecia pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Z okazji Mikołajek Dział Pieczy Zastępczej MOPR w Koszalinie przygotował dla wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystentów rodziny paczki mikołajkowe.

W roku sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, prowadził działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Na swoich stronach internetowych stale zamieszczone jest ogłoszenie dotyczące poszukiwania kandydatów na opiekunów zastępczych. W czasie wykonywania swoich zadań obejmujących współpracę z różnego rodzaju instytucjami, pracownicy Działu Pieczy Zastępczej promowali ideę rodzicielstwa zastępczego, podczas rozmów bezpośrednich i telefonicznych z przedstawicielami instytucji. W związku z brakiem możliwości organizacji uroczystości i uczestnictwa w imprezach miejskich z powodu pandemii COVID-19, pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej podczas pracy w terenie, dystrybuowali ulotki propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego w miejscach do tego przeznaczonych.

3. WSPIERANIE PROCESU USAMODZIELNIENIA PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Osobą usamodzielnianą jest osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuszcza rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub

regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, dom pomoc społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy.

3.1. WSPIERANIE OSÓB USAMODZIELNIANYCH W AKTYWNYM UCZESTNICZENIU W ŻYCIU SPOŁECZNO – ZAWODOWYM, KONTYNUOWANIU NAUKI I UZYSKANIU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Osoby usamodzielniane objęte są różnorodnymi formami pomocy m.in. pomocą na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie.

Tabela nr 10. Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy finansowej w 2020 roku

Wyszczególnienie	Liczba usamodzielnianych z rodzin zastępczych	Liczba usamodzielnianych z placówek
Pomoc na kontynuowanie nauki	28	13
Pomoc na usamodzielnienie pieniężne	9	0
Pomoc na zagospodarowanie rzeczowe	8	0

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela nr 11. Wysokość świadczeń udzielonych w 2020 roku usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wysokość pomocy
Pomoc na kontynuowanie nauki	145,0
Pomoc na usamodzielnienie pieniężne	50,4
Pomoc na zagospodarowanie rzeczowe	13,0

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela nr 12. Wysokość świadczeń udzielonych w 2020 roku usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wysokość pomocy
Pomoc na kontynuowanie nauki	45,0
Pomoc na usamodzielnienie pieniężne	0
Pomoc na zagospodarowanie rzeczowe	0

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

W 2020 roku usamodzielnianym wychowankom udzielano pomocy w podjęciu zatrudnienia poprzez wzmacnianie aktywności własnej oraz kierowanie do Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie w celu uzyskania ofert pracy. Ponadto kierowano usamodzielnianych wychowanków na różnego rodzaju szkolenia umożliwiające podniesienie kwalifikacji zawodowych, głównie w formie on-line.

3.2. POMOC W POZYSKANIU MIESZKAŃ Z ZASOBÓW GMINY

Jednym z zakresów udzielania usamodzielnianym wsparcia jest pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. W związku z powyższym pracownicy MOPR pomagają pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej we właściwym skompletowaniu dokumentów i złożeniu ich wraz z wnioskiem o przydział lokalu mieszkalnego w Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Koszalinie. W minionym roku 6. usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej otrzymało lokal mieszkalny z zasobów gminy.

4. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

Obserwowane zmiany społeczne, ekonomiczne i cywilizacyjne pociągają za sobą nieuchronnie przeobrażenia najmniejszej komórki społecznej jaką jest rodzina. Sytuacje trudne i kryzysy są wpisane w życie rodziny. W takich przypadkach często konieczna jest interwencja z zewnątrz. Ww. działania nakładają na służby szczególną odpowiedzialność za wykonane czynności oraz konieczność wszechstronnego przygotowania się do ich prawidłowego przeprowadzenia. Interwencje wiążą się z bezpośrednim oddziaływaniem na wszystkich członków rodziny, poprzez ingerencję w jej strukturę, mając na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa wszystkim jej uczestnikom, a przede wszystkim dzieciom. Ważnym ich elementem jest skoordynowanie działań instytucji pomocowych tak, aby udzielane wsparcie osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej było skuteczne oraz minimalizowało skutki potencjalnych sytuacji trudnych i zagrożeń.

4.1. ZABEZPIECZENIE ŻYCIA I ZDROWIA MAŁOLETNICH

W przypadkach zagrożenia zdrowia lub życia małoletnich, pracownicy socjalni podejmują działania interwencyjne, zmierzające do zapewnienia natychmiastowej opieki. W 2020 roku pieczę zastępczą w trybie interwencyjnym objęto 7 małoletnich.

4.2. ZABEZPIECZENIE MIEJSC POBYTU DLA RODZINY I DZIECKA

W minionym roku, w realizację powyższego działania wpisała się Fundacja „Zdążyć z Miłością”, która prowadzi dwa mieszkania dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi oraz samotnych kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w Koszalinie. Z powyższego wsparcia skorzystało:

- 6 samotnych matek i 11 dzieci, z których 1 się usamodzielniała wraz z 1 dzieckiem,
- 1 matka przeniosła się do Centrum Kryzysowego wraz z 5 dziećmi,
- 1 samotna kobieta.

Mieszkanki kwalifikowane są na mocy porozumienia z Caritas i MOPR w Koszalinie. Wszystkie kobiety objęte były pomocą opiekunów mieszkań (osób wspierających) oraz psychologa, terapeuty, prawnika, a także logopedy dla dzieci. Fundacja prowadzi świetlicę dla swoich podopiecznych. Dodatkowo niektóre z mieszkanek współpracują z pracownikiem socjalnym oraz asystentami rodzinnymi z MOPR oraz objęte są nadzorem kuratora sądowego. Dwie matki uczestniczyły w projekcie finansowanym ze środków UE związanym z aktywizacją zawodową prowadzonym przez Fundację.

W sytuacjach kryzysowych kobietom z dziećmi pomaga również Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja”, które zostało powołane do życia w celu niesienia

pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Mieszkanek i ich dzieci otrzymują bezpłatne schronienie i dalsze wsparcie w działaniach zmierzających w kierunku wyjścia z sytuacji kryzysowej. Placówka przygotowana jest na jednoczesne zamieszkanie przez 22 osoby. Dysponuje 5 pokojami, które przeznaczone są na wykorzystanie w ramach interwencji kryzysowej oraz 5 pokojami, które przeznaczone są dla mieszkanek w ramach Ośrodka Wsparcia Kryzysowego. Dodatkowo w placówce znajduje się 1 duży pokój z pełnym węzłem sanitarnym dla matek z wieloma dziećmi. Mieszkanek mają do dyspozycji 2 kuchnie, 2 węzły sanitarne, 2 świetlice, bawialnię i plac zabaw. W 2020 roku z pomocy skorzystało 36 kobiet i 33 dzieci. Podopieczne w ramach działań profilaktycznych brały udział w zajęciach socjoterapii grupowej, objęte były również pomocą psychologiczną w formie rozmowy terapeutycznej. Personel realizował dla kobiet warsztaty zwiększające świadomość praw i kompetencji społecznych, a dla dzieci zajęcia psychoedukacyjne. 36 kobiet objętych było wsparciem pracownika socjalnego. Jedna kobieta korzystała ze wsparcia asystenta rodziny MOPR w Koszalinie. Mieszkanek miały możliwość skorzystania z poradnictwa i usług specjalistycznych:

- poradnictwo prawne - 9 osób,
- poradnictwo psychologiczne - 28 osób.

Ponadto podopieczne placówki korzystały z grupy wsparcia – 15 osób.

ZAKOŃCZENIE

W 2020 roku kontynuowano realizację „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021”. Pomimo sytuacji epidemicznej związanej z COVID-19 w realizację programu włączył się szereg placówek oświatowych, instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Miasta Koszalin, pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Zmiana organizacji pracy związana z wprowadzonymi obostrzeniami wpłynęła na modyfikację w sposobie realizacji zaplanowanych działań. Mimo dokonanych zmian mieszkańcy Koszalina mogli liczyć na różnego rodzaju formy wsparcia m.in. w wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zapobieganiu zjawiskom przemocy w rodzinie, wykluczenia społecznego, integracji osób niepełnosprawnych, a także racjonalnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież. Podmioty realizujące programy, chcąc zapewnić dostęp do oferowanej pomocy jak najszerszej grupie mieszkańców, dostosowały się do panującej sytuacji. Działania w dużej mierze prowadzone były w formie on-line, m.in. za pośrednictwem komunikatorów internetowych i na platformach społecznościowych. Pomimo ww. sytuacji, liczba beneficjentów realizowanego wsparcia była wysoka. Młodzi mieszkańcy Koszalina szerokie wsparcie uzyskali w placówkach oświatowych, które duży nacisk kładły na działania profilaktyczne związane z zapobieganiem szerzenia się wirusa SARS-CoV-2 oraz skutków wywołanych długotrwałym stresem, kierowane do wszystkich członków rodziny.

W 2020 roku na terenie Gminy Miasta Koszalin prowadzono szkolenia, warsztaty wspierające rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu zapobiegania różnorodnym patologiom. Promowano wartość i siłę rodziny, poprzez

organizację różnego rodzaju zajęć integracyjnych dla wszystkich członków rodzin z zachowaniem reżimu sanitarnego.

W zakresie organizacji pieczy zastępczej wszystkim dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej w 2020 roku organizator rodzinnej pieczy zastępczej zabezpieczył odpowiednie środowisko zastępcze w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej. Podejmowano również działania interwencyjne dotyczące zabezpieczenia życia i zdrowia wszystkich członków rodziny oraz miejsc pobytu dla rodziny i dziecka w sytuacji kryzysowej. Pomimo prowadzonych działań promujących ideę rodzicielska zastępczego i stosownych do panującej sytuacji epidemicznej, niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszająca się liczba kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Przyjęte do realizacji cele zostały osiągnięte, a w zakresie wniosków na kolejne lata należy z pewnością wymienić:

1. działania profilaktyczne, w tym w szczególności promowanie wartości rodziny,
2. wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej,
3. poszerzanie oferty usług wspierających rodzinę,
4. działania interwencyjne dotyczące zabezpieczenia życia i zdrowia wszystkich członków rodziny oraz miejsc pobytu dla rodziny i dziecka w sytuacji kryzysowej,
5. wzmocnienie i profesjonalizacja istniejących form pieczy zastępczej,
6. dalsze prowadzenie kampanii propagujących idee rodzicielstwa zastępczego.

PREZYDENT MIASTA

Piotr Jedliński

GŁÓWNY SPECJALISTA

Sylvia Langner-Giuzek

Wydziału Kontroli i Spraw Społecznych

mgr Dorota Pawłowska

29

Zastępca Prezydenta

Przemysław Kryżanowski

UZASADNIENIE

Obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy i powiaty obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz 3-letnich powiatowych programów dotyczących m.in. rozwoju pieczy zastępczej. W związku z powyższym uchwałą nr IV/58/2019 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 28 marca 2019 roku przyjęty został dla Gminy Miasta Koszalin „Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021”.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020r. poz. 821, z 2021r. poz. 159) w terminie do dnia 31 marca każdego roku Prezydent składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Sprawozdanie z realizacji „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej” przygotowywane jest w oparciu o wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów wraz z analizą jakościową zmian w obszarze podejmowanych działań. Realizacja i monitorowanie Programu możliwe jest dzięki danym pozyskanym od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, w tym instytucji miejskich oraz organizacji i stowarzyszeń. Dane przekazywane są do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie, jako koordynatora programu.

PREZYDENT MIASTA

Piotr Jedynski

Dyrektor
Wydziału Kultury i Spraw Społecznych

mgr Dorota Wojdylewska

Zastępca Prezydenta

Przemysław Krzyżanowski

GŁÓWNY SPECJALISTA

Sylvia Langner-Gruzel
Sylvia Langner-Gruzel

04.03.2021

Kierownik
Referatu Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia

mgr Dorota Wojdylewska - Świtalska

04.03.2021

Zimbra

sylwia.langner@um.koszalin.pl

Re: Prośba o opinie prawną - sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej za 2020 rok

Od : Małgorzata Piotrowska
<malgorzata.piotrowska@um.koszalin.pl>

wt., 2021, mar-02 12:00

 1 załącznik

Temat : Re: Prośba o opinie prawną - sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej za 2020 rok

Do : Sylwia Langner-Głuszek <sylwia.langner@um.koszalin.pl>

Opiniuję pozytywnie projekt uchwały Rady Miejskiej w Koszalinie w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji "Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 - 2021" za 2020 rok.

Radca prawny
Małgorzata Piotrowska

 uchwała-MPWRiRPZ.doc
36 KB
